WORKING WITH THE BEREAVED: MULTIPLE LENSES ON LOSS AND MOURNING

Simon Shimshon Rubin, Ruth Malkinson, and **Eliezer Witztum**

New York. NY: Taylor & Francis, 2012.

הספר מבוסס על ניסיון קליני ומחקרי רב־שנים של אנשי מפתח בתחום האובדן בחברה הישראלית: פרופ׳ שמשון רובין, ד״ר רות מלקינסון ופרופ׳ אליעזר ויצטום. עבודתם המשותפת מייצגת שיתוף פעולה אינטרדיסציפלינרי בין פסיכולוגיה, עבודה סוציאלית ופסיכיאטריה, היוצר דיאלוג פורה בין גישות טיפוליות מגוונות והתבוננות מאתגרת ברעיון ״האדם בסביבתו״ — הבא לידי ביטוי במיוחד בפרק העוסק בהקשרים חברתיים־תרבותיים של האובדן. הכותבים מבהירים כי קהל היעד של הספר הם אנשי מקצוע; עם זאת מתגלה ניסיון עקבי וראוי להערכה להנגיש את הטקסט לקהל רחב: הרעיונות המרכזיים מוצגים בפתחו של כל פרק, במהלך הפרק מתמצתים הכותבים את עיקרי הדברים, ובסיומו מובא סיכום תוך הצגת האופנים שבהם הפרק הבא מתכתב עם הפרק הנוכחי.

הספר מחולק לארבעה שערים: (א) בחירת החיים לאחר אובדן; (ב) המודל הדו־מסלולי של האבל, והקשר בין אבל לטראומה; (ג) יישום תובנות מהמודל הדו־מסלולי במגוון גישות טיפוליות, ביניהן: פסיכודינמית, קוגניטיבית־התנהגותית, התערבויות משפחתיות, ובהקשר של טכניקות טיפוליות מגוונות, ובכללן כתיבת מכתבים למת ופרידה מחפצים המסמלים את הנפטר; (ד) התבוננות באבל בהקשרים חברתיים־תרבותיים — במסגרת שער זה מובאת התייחסות גם לאתגרים הניצבים בפני המטפל.

הציר המאחד שעימו מתכתבים הפרקים השונים הוא המודל הדו־מסלולי של אובדן ושכול (Rubin, 1981, 1984). המודל (המוצג בפרק השלישי) מורכב משני מסלולים מקבילים: האחד מתמקד בתפקוד בתחומים המושפעים מן האובדן, והשני עוסק בקיום ובשינוי של הקשר עם דמות המת. המודל מכיר בהתקשרות הרגשית לנפטר, וגם בהיבטים התנהגותיים ובשינויים אישיותיים, המאגדים את שני המסלולים למסגרת תיאורטית אחת. לאורך הפרקים משולבים קטעי טיפול, כך שאפשר לחזק את הקשר בין ההתערבות ובין המודל התיאורטי על שני ציריו.

במקביל להכרה בנקודות ההשקה מציינים הכותבים תחומים שבהם חסר ידע, שבהם יש מחלוקות, וכיווני חשיבה טנטטיביים בתחום האובדן באופן המעודד המשך חקירה. הספר מזמין להמשיך ולפתח את המחקר והידע בתחום האובדן, וקורא לאופקים חדשים, שראוי כי יתבססו על מיזוג בין אופקים ישנים ועכשוויים, נקודות מבט של היחיד ושל האחר, כאלה שמקורם בספרות תיאורטית, אמפירית וקלינית וכן

התנסות אישית. כל אלו, טוענים הכותבים, נדרשים כדי להגיע הבנה כוללת ורגישה של חוויה אנושית אוניברסלית של אובדן אדם קרוב.

ספרם של רובין, מלקינסון וויצטום הוא ספר מקיף ומעמיק. עם זאת, ייחודו בהיותו ספר מעשי בנושא התמודדות עם מות אדם קרוב תוך התבוננות רב־ממדית על דרכי הסיוע לאנשים המתמודדים עם שכול. קשה למצוא בספרות כתיבה טיפולית המעוגנת בחשיבה תיאורטית וממצאים אמפיריים, ברגישות אישית ובין־אישית וגם בהתבוננות רב־ממדית. כל אלו הופכים את הספר לחשוב, מרכזי וייחודי עבור מטפלים בתחום האובדן והשכול. עקרונות אלו, שכותבי הספר מטיפים להם, בולטים במיוחד באפילוג הקצר המופיע בסיומו. באפילוג זה עוסקים הכותבים ברגישות ראויה לציון בפרידה (זמנית) מהקוראים ובהכוונה להמשך הדרך — הכוונה שיש בה הכרה במה שיש ובמגבלות הספר הנוכחי.

Rubin, S. (1981). A two-track model of bereavement: Theory and research. *American Journal of Orthopsychiatry, 51*, 101–109.

Rubin, S. S. (1984). Maternal attachment and child death: On adjustment, relationship and resolution. *Omega, 15*, 347–352.

רונית ליכטנטריט